

společná tisková zpráva

Ministr Richard Brabec? Plus pro národní parky a ovzduší. Mínus pro recyklaci odpadů. Nezvládl antifosilní zákon a potopil právo lidí chránit své okolí

Odmítne zrušení ministerstva životního prostředí?

úterý 3. října 2017

Lepší pravidla pro národní parky a naopak horší cíle pro recyklaci odpadů, úspěšné rozdělování peněz na zateplování, ale selhání v úkolu připravit systémově důležitý antifosilní i odpadový zákon, obrana limitů těžby uhlí, ale hlasování proti právům občanů v rozhodování o jejich okolí a ochraně přírody. Hnutí DUHA a Zelený kruh komentují výsledky ministra u příležitosti jeho zítřejší tiskové konference na MŽP. Ironické je, že Hnutí ANO podrývá svého ministra návrhem na faktické zrušení MŽP jeho sloučením s ministerstvem zemědělství [1].

Samostatné, odborné a nezávislé MŽP musí pokračovat z řady důvodů, i proto, že má řešit celou řadu akutních i dlouhodobých problémů a výzev. Za nyní nejdůležitější považují ekologické organizace tyto:

- **vyčistit smog:** nepovolit výjimky z nových limitů pro znečišťování ovzduší z uhelných elektráren a zpoplatnit škodlivé spalování fosilních paliv, které je hlavní příčinou znečištění ovzduší a změny klimatu
- **rozšířit divočinu:** v národních parcích bude potřeba zajistit ochranu všech cenných a unikátních míst, ale také v hospodářských lesích potřebujeme oázy pro divokou přírodu, kterou budou moci obdivovat turisté
- **zvýšit recyklaci odpadů:** bude nutné napravit a aktualizovat Plán odpadového hospodářství o cíle odpovídající evropským a prosadit nový odpadový zákon, který bude obce a občany motivovat k třídění
- **vrátit lidem práva:** upravit zákony, aby znovu umožnily lidem vyjadřovat se prostřednictvím spolků při povolování staveb v jejich okolí

Vládní novela zákona o ochraně přírody zlepšila podmínky pro ochranu divoké přírody v národních parcích. Přestože novela neuvádí žádný termín, kdy bude divoká příroda na polovině každého z národních parků skutečně chráněna (což je podle novely jejich cílem a je to běžné ve vyspělých zemích), je to hlavní pozitivní výsledek MŽP pod vedením Richarda Brabce. Výsledná podoba zákona je však podstatně lepší než původní ministerský návrh. Je výsledkem práce některých poslanců a poslankyň, vědců, místních spolků z národních parků, ekologických organizací v čele s Hnutím DUHA a desítek tisíc lidí, kteří vyzývali zákonodárce, aby schválili kvalitní verzi novely [2]. To, že novela prošla, bylo navíc možné jen díky podpoře některých opozičních stran, neboť část vládních poslanců koalici nepodpořila.

Naopak potřebné zvýšení recyklace odpadů ministr nezvládl. Místo nového zákona o odpadech na evropské úrovni recyklace, který byl ministerským úkolem a vládním závazkem, prosadil ministr dokonce snížení (!) recyklačních cílů v klíčovém Plánu odpadového hospodářství ČR [3] i v zákoně o obalech [4]. MŽP pod Brabcovým vedením prosazovalo spalování odpadů. Obecně pozitivní je prosazení zákazu skládkování směsných komunálních odpadů od roku 2024, ale současné nastavení pravidel nahrává stavbě drahých, škodlivých a lidmi odmítaných spaloven. Zbytečné ničení surovin navíc odmítá Evropská komise a potvrdila, že spalovny v ČR (kde je nízká míra recyklace) platit nebude [5].

Ministr Brabec selhal při prosazování a obraně ústavního práva občanů na zdravé životní prostředí. Nevystoupil proti (a nakonec dokonce hlasoval pro) novele stavebního zákona, která zasáhla do zákona o ochraně přírody (ten je samozřejmě v gesci MŽP) a zrušila právo lidí účastnit se svými spolky na připomínkování záměrů a staveb. Měl přitom zcela jasnou oporu v koaliční smlouvě, která slíbila zachovat legislativně zakotvenou úroveň občanských práv v této oblasti [6].

Ministr dosáhl mírného pokroku ve zpřísnění kontroly pálení odpadků v kamnech a kotlích zavedením možnosti kontrol v domácnostech. Úspěšně také rozděljuje kotlíkové dotace na výměnu starých uhelných kotlů. Bohužel však v první vlně dotací podpořil i nové uhelné kotle, což blokuje vybědnutí domácností z fosilní závislosti. Částečná náprava přišla v druhé (aktuální) vlně dotací [7]. Plány zlepšování kvality ovzduší v jednotlivých regionech obsahují spíše vágní přísliby a vyhýbají se řešení největších problémů (například tlaku na zavírání nepotřebných zastaralých uhelných elektráren).

Ministr Brabec dostal za úkol připravit vlajkovou loď české klimatické politiky, legislativu podle úspěšného britského vzoru - antifosilní zákon. Kolem tohoto úkolu dlouho přešlapoval na místě a nakonec to vzdal, byť pro ministerstvo připravená analýza neprokázala negativní dopady na konkurenceschopnost. Naopak označila snižování emisí dle zákona jako příležitost pro energetickou bezpečnost, nárůst pracovních míst i mezd v energetice a potenciálně i růst ekonomiky díky domácím investicím [8]. K dobru lze ministrovi naopak přičíst, že usiloval o zachování limitů těžby hnědého uhlí na velkolomu Československé armády i co největší omezení prolomení na velkolomu Bílina. Ministr byl aktivní v podpoře Pařížské klimatické úmluvy a následně v prosazení její domácí ratifikace. Úmluvu však částečně podrývá Politika ochrany klimatu v ČR, která slibuje jen zlomek peněz potřebného českého podílu na pomoci chudým zemím s adaptacemi na změnu klimatu [9].

MŽP úspěšně rozdělovalo peníze na zateplování rodinných domů a veřejných budov (lépe a s menší byrokracií než například ministerstvo pro místní rozvoj v případě dotací na zateplování bytových domů). Rozjelo i smysluplnou podporu malých střešních fotovoltaických elektráren v rámci programu Nová zelená úsporám [10].

Vláda přijala strategii pro přizpůsobení se změně klimatu, ale z konkrétních úkolů původně navržených ministerstvem životního prostředí bylo na základně tlaku zejména ministerstva zemědělství vypuštěno ozdravení českých lesů a i přísnější ochrana půdy před erozí. U revitalizace řek zmizel konkrétní údaj, kolik kilometrů má být revitalizováno [11]. Odpovědnost za absenci některých důležitých řešení nese zejména ministr zemědělství Marian Jurečka, ale také ministr Richard Brabec za to, že tlaku ustoupil.

Po odborné i právní [12] stránce problematické bylo také jmenování exnáměstka z ministerstva průmyslu Erika Geusse ředitelem České inspekce životního prostředí. Nový ředitel záhy po svém nástupu do funkce odvolal čtyři z deseti vedoucích pracovníků oblastních inspektorátů ČIŽP a k odchodu přesvědčil i pátého. Výrazné personální změny, které postihly i další zkušené pracovníky v ústředí ČIŽP, oslabily práci této klíčové instituce.

Richard Brabec také zpochybnil návrh Hnutí ANO na sloučení ministerstva životního prostředí s ministerstvem zemědělství, ale záměr zatím zcela neodmítl [13]. Přitom by to vedlo k zásadnímu omezení ochrany přírody a životního prostředí i ústupu od jednoho z hlavních demokratických výdobytů listopadu 1989.

Tato bilance a tisková zpráva navazuje na již ekologickými organizacemi zveřejněná hodnocení vlády, jednotlivých ministrů a volebních programů, která najdete souhrnně zde:

<http://www.hnutiduha.cz/aktualne/dnes-na-vlade-slibujeme-co-jsme-slibili-vlada-odkazuje-sve-nastupkyni-vic-problemu-se>

<http://www.hnutiduha.cz/aktualne/cisty-vzduch-zdrave-lesy-obcanska-prava-pro-ochranu-prirody-zivotniho-prostredi-jen-pokud>

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl:

“Ministr Brabec si zaslouží si uznání zejména za svůj podíl na prosazení lepších pravidel pro národní parky - byť bez tlaku některých koaličních i opozičních poslanců, vědců, ekologických organizací a zejména desítek tisíc lidí by výsledná novela zákona o ochraně přírody nebyla zdaleka tak dobrá. Naopak selhal v prosazování recyklace odpadů a rezignoval na prosazení strategického antifosilního zákona. Zvládl naopak podporovat zateplování domů a malé rodinné fotovoltaické elektrárny na střeších.”

„ANO však navrhuje jeho ministerstvo zrušit. Ohrozilo by tím navíc zdraví nás všech i zdraví krajiny. Na MŽP zůstávají do dalších let důležité úkoly. Například prosadit, aby se uhelné elektrárny podřídily novým limitům pro znečištění ovzduší či řádově zvýšit počet domácností, které se zbaví uhelného kotle či kamen. MŽP musí zajistit ochranu unikátní divoké přírody v národních parcích i mimo ně a motivovat obce k vyšší recyklaci odpadů. Ministr životního prostředí by také měl bojovat za návrat práva občanů připomínkovat stavby v jejich okolí.”

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl:

“Richard Brabec prosadil například kontrolu dodržování zákazu spalování odpadků v domácnostech a podporoval výměnu starých uhelných kotlů, což pomůže ochránit zdraví až tisíců lidí. Na druhou stranu také jeho vinou přišli Češi a Češky poprvé po listopadu 1989 o své občanské právo připomínkovat stavby ve svém okolí. Lidé už nesmí upozornit úřad na chybějící informaci či chybný podklad k jeho rozhodování. Ministr Brabec proti novele stavebního zákona nevystoupil ani v Poslanecké sněmovně, ani v Senátu a následně prosadil další omezení práv novelou zákona o EIA.”

Kontakty:

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, 723 559 495, jiri.kozelouh@hnutiduha.cz

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, 724 215 068, daniel.vondrous@zelenykruh.cz

Jan Piňos, média a komunikace, 731 465 279, jan.pinos@hnutiduha.cz

Poznámky:

[1] <http://hnutiduha.cz/aktualne/sloucenim-ministerstev-ano-hazardovalo-se-zdravim-lidi-i-prirodou-zruseni-ministerstva>

[2] <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/rozhodnuto-mame-nova-pravidla-pro-narodni-parky-divoka-priroda-v-nich-bude-prevazovat-neni>

[3] <http://hnutiduha.cz/aktualne/myty-fakta-o-zlepsovani-recyklace-v-cr>

[4] novela zákona č. 477/2001 Sb., o obalech schválená v červnu 2017 zavádí cíle jednotlivých obalových materiálů do roku 2020, které jsou v některých případech nižší, než již dosažené hodnoty recyklace a nekorespondují ani s cíli navrhovanými v projednávaném balíčku odpadového hospodářství EU.

	již dosaženo v 2014 v ČR	Schválená novela zákona o obalech (2017) cíle pro rok 2020	Návrh EK 2025
obaly celkem	73 %	70 %	65 %
Plast	58 %	50 %	55 %
Dřevo	66 %	15 %	60 %
Železo	69 %	55 %	75 %
Hliník	46 %	-	75 %
Sklo	72 %	75 %	75 %
Papír	89 %	75 %	75 %

[5] pozice Evropské komise ke spalování odpadů zveřejněná 26. 1. 2017
<http://ec.europa.eu/environment/waste/waste-to-energy.pdf>

[6] <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/k-zitresimu-hodnoceni-ministryne-karly-slechove-spatny-stavebni-zakon-nutnost-noveho-zakon>

[7] <http://www.denik.cz/ekonomika/vybor-potvrdil-odstraneni-uhelnych-kotlu-z-kotlikovych-dotaci-20170222.html>

[8] <http://hnutiduha.cz/aktualne/antifosilni-zakon-bezpecnejsi-efektivnejsi-cistsi-energetika-take-o-14-000-pracovnich-mist>

[9] <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/cr-ma-snizit-sklenikove-emise-o-80-pristi-vlada-pripravi-antifosilni-zakon>

[10] <http://www.novazelenausporam.cz/clanek/nova-zelena-usporam-vice-uspor-a-bonusy-s-novinkami-od-zari-2017/>

[11] <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/ministr-marian-jurecka-zcela-podporuji-prirode-blizka-opatreni-pro-nasi-krajinu-vody-lesy>

[12] Náместek ministra vnitra pro státní službu Josef Postránecký zrušil svým rozhodnutím jmenování Erika Geusse ředitelem České inspekce životního prostředí. Své rozhodnutí potvrdil v odvolání. Důvodem bylo, že Geuss nebyl jmenován v souladu se zákonem o státní službě. Na konci roku 2014 byl do funkce jmenován na základě pracovní smlouvy, nikoliv podle služebního zákona. Tak to ale bylo v dané době možné pouze na záskok. Když se pak místo v roce 2015 obsazovalo znovu již plně v režimu zákona o státní službě, Geuss neměl být podle náměstka Postráneckého do výběrového řízení vůbec pozván. Nebyl totiž státním úředníkem. Ministr Brabec Geusse ve funkci ponechal a jeho jmenování nakonec potvrdil soud.

[13] <http://hnutiduha.cz/aktualne/ministr-richard-brabec-zpochybnuje-ruseni-samostatneho-ministerstva-zivotniho-prostredi>